

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 " — "

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 " — "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 " — "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 4.

A király Berlinben.

A német császárvárosban ma kezdődött meg a trónörökös nagykorúsításának ünnepe, melynek nemcsak különös fényt, de különös jelentőséget is ad az, hogy erre az alkalomra ellátogatott Berlinbe a mi ősz királyunk, I. Ferencz József is.

Hogy a király e látogatása nem pusztán udvariassági tény, hanem politikai színezettel is bír, az kétségtelenül kitűnik abból, hogy a királylyal együtt elment Berlinbe gróf *Goluchowski* külügyminiszter is. Jelen lesz a berlini ünnepeken azonkívül az olasz trónörökös is és mind ez a mellett való bizonyíték, hogy a közép-európai hatalmak hármasszövetsége ezuttal újra megpecsételtetik. Fontos és érdekes körülmény, hogy jelen lesz Berlinben *Konstantin* orosz nagyherceg is, valamint a yorki herceg is.

Vajjon jönnek-e most létre Berlinben a szövetséges hatalmak közt valamelyes új megállapodások: az persze nem tudható. De úgy *II. Vilmos*, mint a mi királyunk, nemkülönben Olaszország királya is oly sok jelét adták békeszeretüknek, hogy e nevezetes találkozástól bizonyára nem várható más, mint hogy továbbra is biztosítani fog Európa számára az áldásos béke.

Jóleső érzéssel vesszük tudomásul, hogy német szövetségeseink nagy lelkesedéssel, szíveséggel és szeretettel fogadták a mi ősz királyunkat, a kinek a megér-

kezésére fényes készülődéseket tettek s a kinek a németországi útja valóságos diadalut. A rokonszenvek e megható megnyilvánulásából azt látjuk, hogy a nagy német birodalom lakosai is ép úgy átérzik a hármasszövetség áldásos voltát, mint a hogy átérzik I. Ferencz József nepei.

Királyunk utjaról és az uralkodók találkozásáról a következőket jelentik nekünk:

Berlin ünnepi pompában.

A német főváros ünnepi pompát öltött. A házak fel vannak lobogóva, gazdag drapédiákkal vannak ellátva és a magyar szemnek jól esik látni, hogy sok helyütt ott van a magyar trikolór is.

Ma egész éjjel lázasan folytak még a disztési munkák. Az az utvonat, melyen királyunk be fog vonulni, gyönyörűen fel van díszítve. Hatalmas díszkapukat emeltek, minden házon zászlók lengenek, a legtöbbször ott látható a német császár és a magyar király, valamint *Umberto* király arczképe.

Korán reggel talpon volt egész Berlin és óriási néptömeg lepte el az utakat, melyen a bevonulás történni fog.

Különösen nagy volt a tolongás a pályaudvar környékén és a rendőrségnek óriási munkát kellett kifejtene, hogy fönnt tudja tartani a rendet. Számos egyesület zászlók alatt vonul ki a fogadásra. Utczai elárúsítók alkalmi költeményeket és az uralkodók arczképét kínálják megvételre.

Az ég igen borús és úgy látszik, esni fog az eső.

A bevonulási út mentén sok ablakot bérbe adtak és egy ablakért 50 márkát is fizetnek. Az utczákon nyüzsgő-mozgó tömeg lelkesedése óriási.

Orosz vendégek.

Pétervár, május 3. *Konstantin* nagyherceg ma Berlinbe utazott. Kisérétében vannak: *Richter* főhadsegéd, *Szeljinoj* udvarnagy, *Bibiko* tábornok és *Obolenszky* herceg. A pályaudvaron a nagyherceg elutazásakor megjelent a német ügyvivő és a német nagykövetség egész személyzete. A II. Frigyes Vilmos nevét viselő testőrgránátos-ezred küldöttsége, a mely ezrednek *Vilmos* császár a tulajdonosa, egyenest Varsóból utazik Berlinbe.

Az angol királynő képviselője.

London, május 3. A *yorki herceg* ma este elutazott Berlinbe, hogy részt vegyen a német trónörökös nagykorúsításának ünnepén.

A frankfurti fogadtatás.

Odera-Frankfurt, május 4. *Ferencz József* király kevéssel 8 óra előtt érkezett ide. Mikor az udvari vonat az Ausztria, Németország, Poroszország és Frankfurt város zászlóival díszített pályaudvarra bevonult, a 8. testőrgránátos-ezred zenekara az osztrák nép-himnuszt játszotta. Ugyanennek az ezrednek első százada a Perronon állott sorfalat.

A király, a kinek a *Ferencz gránátos-ezred* egyenruhája volt, kiszállt a szalonkocsiból és üdvözölte a díszszolgálatra kirendelt urakat és *Szogyény-Marich* László osztrák-magyar nagykövetet, a kik az uralkodónál jelentkeztek és itt csatlakoztak kíséretéhez. Azután ő felsége

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy soirée története.

Irta: György Mihály.

— Fiúk, egy eszmém van! kiáltott föl a szőke Andor, a ki közülünk arról volt nevezetes, hogy még eszméi is voltak néha, de olyan eszméi, melyek soha sem voltak használhatók. Mi, a kompánia többi tagjai, már megszoktuk, hogy Andornak eszméje legyen és ezért a lehető legnagyobb hidegvérrel tovább csapkodtuk a »bibliát« az asztalhoz. De már kissé kikökökentünk phlegmánkból, midőn Andor kijelentését ismét napvilágra bököntette, a mely kijelentés megint csak annyit tartalmazott, hogy Andornak eszméje támadt. Hitetlen Tamásokként kezdtük vizsgálatni Andort, ki ezuttal egész komolyan kezdte előbbi állítását erősíteni, t. i. hogy neki egy ideája van.

— De hát hozakodj már elő avval az eszmével, hiszen majd, hogy le nem fordulok a székről kíváncsiságból, szólt közbe Zoltán, a ki közülünk a kúrtszavú nevet vívta ki erős, öblös hangjával. Mondd el szaporán miféle eszméd van, mert mindjárt énekelek!

— Jajjaj, csak azt ne, édes Zoltikám, ha szeretsz, inkább szólok, már megmondom ijedezett Aladár, hát az az eszmém, hogy egy görbe napot kellene csapnunk.

— Püff neki Magyarország! Hát ez a te

nagy bölcsességed? Ugyan már miből akarsz mulatni, a mikor már:

Sem Pesten, sem Soroksárban,
Nincs már eredit a kocsmában.

— He? Erre felelj amice! — szólt közbe Béla, a ki ritkán szokott szóllani, de ha fölnyitotta a száját, akkor oly gesztussal kísérte szavait, hogy azok »súlyát« és »fontos-ságát« a hátán érezte az, a kihez intézve voltak. Most sem tett különben a mi Béla barátunk, úgy, hogy Aladár kénytelennek látta magát kézzel-lábbal kivonni a reá háramló gyöngödségek alól.

— Nos hát, veté oda Zoltán nagy hetykén, csak az a mondó vagyok, hogy nincs szüksége hitelre, a kinek pénze van.

— Hát kinek van pénze, te az ész tekintetében számmal versenyt ki nem álló, oktalanságban bővelkedő és a tökéletlenség tengerében fuldokló szerencsétlen, a mikor már tegnapelőtt mult elseje!

— Ha nincs is pénz, de lesz, adta tovább is az előkelőt Zoltán.

Dezső, a ki, mielőtt jogásznak csapott fel, az egyetem orvosi karára iratkozott volt, megfogta Zoltánnak pulzusát és kijelentette, hogy a láb már rohamosan fejlődik. Ellenben Marci, a ki mindig szeretett elvont témákkal foglalkozni, fejtegetni kezdte a szellemi elgyöngülés különböző válfajait.

Zoltán azonban nem törődve sem Dezső diagnózisával, sem Marcinak valóban megindító értekezésével, fejébe csapta öreg nagybácsijától örökölt cylindereit, mely a napoleoni háborukat is bátran kiszolgálhatta volna — ha ugyan valamikor el merészkedett volna menni a vén Harpagon arra felé is, a hol ilyen veszedelmes dologról szó van. Ugy látzott sértve érezte magát a gyerek, hogy nem hiszünk neki és bosszusan ment ki, miközben az ajtóból visszaszólt:

— Majd meglátjátok, mi lesz!

A Zöldség-utcában Zoltánnal egy házban lakott egy vén zsigori, ki városzerte ismeretes volt arról, hogy daczára a fútczán levő kétemeletes házának és daczára nagy gőzmalmanának, melynek lisztjéből még az amerikai yankee-ek számára is készítik a legfinomabb turós csuszát, annyi lukszust sem engedett meg magának, hogy életében egyszer jóllakjék. Ami ruházatát illeti, arról még a legsötétebb Zöldfa-utczán sem mondták volna, hogy »valódi uraságoktól levetett«.

De hát mire az Isten ege alatt fordította az öreg rengeteg jövedelmét? Rakosgatta ládába? Oh nem! Áldozott a szegényeknek? Dehogy is Művészetekre, remekművekre pazarolta dús jövedelmét? Na persze!

Hát volt biz' az öregnek egy meglehetősen

meghallgatta *Lignitz* parancsnokló tábornok jelentését, elléptetett a diszszázad előtt, majd elléptette maga előtt a disz-századot.

Tíz perc múlva a király tovább utazott.

A berlini sajtó.

Berlin, május 4. A «Magyar Távirati Iroda» jelentése. A lapok mind lendületes cikkekkben méltatják a mai ünnepnap jelentőségét.

A *Nationalzeitung* ezt írja: Örömmel üdvözölt vendégünk az, a ki a német trónörökös nagykorúsításának családi ünnepét politikai ünneppé emelte, a melyen régi nemzetközi viszonyok nyernek újabb megerősítést. Mert *Ferencz József* császár önszántából jelentette be látogatását erre az ünnepre és ezzel a felséges vendégek egész sorát nyitotta meg, a melyben mellette az olasz trónörökös fog állani az első sorban. Utczáink díszítése, a városi hatóságok a lakosság és a sajtó üdvözlése azt fogják mondani *Ferencz József* császárnak, hogy azt az érzelmet, a melyből elhatározása fakadt, teljesen megértik és örömmel viszonyozzák.

A nevezett lap ezután annak az erős meggyőződésének ad kifejezést, hogy a monarchia osztrák fele mindenkor osztatlanul fogja súlyát belevetni a hármasszövetség békepolitikájának mérlegébe, majd így folytatja: Midőn *Ferencz József* császárt Berlinben üdvözöljük, megemlékeztünk arról a fényes fogadásról, a melyben a német császár néhány évvel ezelőtt Budapesten részesült és a mely a nemzeti manifesztációk szokatlan nyomatékával juttatta kifejezésre, mily rendületlenül ragaszkodik a monarchia magyar fele a közép-európai békeszövetség eszméihez.

Végül megemlékezik a nevezett lap a hármasszövetség elleneseinek törekvéseiről és ezt mondja: Az olasz trónörökösnek a német birodalom fővárosában való megjelenése megadja majd erre a választ. A hármasszövetség főnáll, mert főnállanak az európai béke főtartásához fűződő nagy néperdekek, melyeknek keletkezését köszönheti. A hármasszövetséget a három birodalom mindenikének védelmére kötötték és főtartása fölötté áll minden más politikai érdeknek. Abban a meggyőződésben, hogy a három nép közös békeérdekei mindenkor biztosítani fogják a szövetség maradandó jelentőségét nagy céljának biztosítása szempontjából, üdvözöljük Ausztria-Magyarország uralkodóját mai bevonulásakor, a szövetség főnállásának ez ünnepi manifesztációja alkalmával, a melyre ő adta a kezdeményezést. Ennek a kezdeményezésnek köszönheti a birodalmi főváros Olaszország fenséges képviselőjének látogatását is, a kit mindnyájan épp oly szívesen látunk Berlinben.

A *Vossische Zeitung* ezt írja: A lovagias fejedelem a német császárhoz, a német nemzethez jön és a lakosság szíves üdvözlése az embernek, az uralkodónak, a német birodalom barátjának és a szövetséges társának, a béke előmozdítójának szól. A látogatásnak nincsenek politikai céljai, de van politikai jelentősége. Hogy a császár részt vesz az ünnepségben, a melynek középpontja egy jövődöbéli német császár, arról az óhajlásáról tesz tanúságot, hogy ugyanaz a kapocs, a mely a két birodalmat ma fűzi össze, a későbbi nemzedéket is összekösse. — Három német császár alatt bevált ez a kapocs. Ne oldódjék fel, ne lazuljon meg később sem évtizedeken át. Ez a császárlátogatásnak politikai jelentősége. Hogy a hármasszövetség rég táplált eszméje ténynyé válhatott, nem utolsó sorban *Ferencz József* császár belátásának köszönhető. A cikk így végződik: A német nemzet, mint annakelőtte ünnepli a dicsőségben és diadalokban gazdag Ausztriát. Szavát meghallgatják az európai areopágon és az utolsó évtizedek alatt való gazdasági föllendülése minden várakozást meghaladott. A habsburgi monarchiával és Olaszországgal kötött szövetség átmehetett a népek köztudatába, mert teljes egyenjoguság, a létérdekek összességén alapszik. És ha ezek az érdekek maradandók, akkor maradandó lesz a szövetség is és beláthatatlan időknél át legbiztosabb oltalmazója lesz a békének. Ebben a meggyőződésben üdvözlő *Ferencz József* császárt Berlin polgársága, a mely a legszerecsesebb programnak tartja jelszavát: Viribus unitis.

A *Tageblatt* az olasz trónörökös látogatásában bizonyítékát látja annak, hogy Olaszország rendületlenül ragaszkodik a hármasszövetséghez. Azután így folytatja: Németország, Ausztria-Magyarország és Olaszország ebben a dinasztikus politikai baráti és békemanifesztációban kifelé is egy lép fel, mint a nyugvó pólus a jelenségek áradatában. Azután megjegyzi a nevezett lap hogy *Ferencz József* kezdeményezése valamenyi monarchikus állam együtvé tartozásának ezt a családi ünnepét a civilizált kabinetek és kormányok leplezetlen békeünnepévé tette, a mely a német birodalmat a békepolitika eszményi középpontjává teszi. Ennek tudatában még nagyobb örömmel dobog feléje minden szív és egyaránt üdvözlő Berlin lakossága és az egész német nemzet.

A *Berliner Börsencourier* ezt írja: A berliniek nem szokták a vendéget olyan zajosan üdvözölni, mint az élénk déli népek; de hogy *Ferencz József* császár közel áll népünk szívéhez, hogy tisztelik és becsülik mint uralkodót és embert, mint Németország szövetséges

társát és császáruk barátját, arról az uralkodó bizonyos lehet.

A *Post* így ír: *Ferencz József* császár és az olasz trónörökös jelenléte *Vilmos* trónörökös nagykorúsítása napján meg fogja győzni arról, hogy a Hohenzollern, Habsburg és Szavoya házak barátsága és a német nemzetiségű régi római birodalom három népének barátságai politikai testamentum. De a többi vendégek is, a kik császáruk házában összegyűltek, mind a népek békéjének előmozdítóit és őszinte barátját fogják látni a hármasszövetségben.

A *Kleines Journal* a következőket írja: Berlin ujjongása azt fogja majd mondani *Ferencz József* császárnak, hogy egész népünk egyetért császárával abban, hogy hogy felismeri a két császárnak nagy jelentőségét és ezentul is politikai létünk alapjának tekinti az Ausztria-Magyarországgal való szövetséget, általában a hármasszövetséget és ennélfogva mindenkéül többre becsüli.

A *Kreuzzeitung* ezt mondja: Császáruk és királyunk házával egyetértve a porosz és a német nép a legnagyobb örömmel üdvözlő *Ferencz József* császárt, Ausztria-Magyarország koronájának súlyosan megpróbáltatott viselőjét, mint császáruk hű szövetségestársát. Hogy ennek a látogatásnak nincs politikai célja, általános örömet és meglepedést keltett Németországban. Hiszen éppen ez által nyer megerősítést az, hogy Németország és Ausztria szövetsége sokkal szorosabb, semhogy újabb megerősítésre szorulna, a mi általában a hármasszövetségről is áll. Hiszen érzi mindenki, hogy megint a szoros barátság hozta *Ferencz József* császárt a német császár és porosz király házába. Kívánjuk, hogy ő felsége itt időzése alatt győződjék meg róla, hogy nagy birodalmának határain túl is számtalan német szív dobog érte, császáruk barátjáért, Németország szövetséges társáért.

Berlin, május 4. A Magyar Távirati Iroda jelentése. *Ferencz József* király délelőtt 10 órakor érkezett a pazarul díszített potsdami pályaudvarra. Már 9 órakor ott voltak a királyi ház hercegei, a testőresapatoknál szolgáló és most csapataiknál lévő többi hercegek, továbbá a tábornoki kar és a császár szárnysegédei, *Bülove* gróf külügyminiszter, az osztrák-magyar nagykövetség tagjai és az itt élő osztrák és magyar tartalékos tisztek. $\frac{1}{4}$ 10 óra körül megjelent a császár Henrik herceggel. A többi császári herceg már az ott álló diszszázadhoz csatlakozott. A trónörökös, továbbá

költséges passziója. Ugy-e önök természetesnek találják, hogy Buzoghány Botond mindig az atletikai clubb első díjára törekszik? Ez neki passziója.

Ha Vékonyházy Tihámér gróf a lovagnak nagy barátja, ez is roppant érthető, nemde? mert passziója neki.

Lehet valaki szenvedélyes kártyás, vadász, kerékpáros, sakkozó, képes levelezőlap gyűjtő, szónok, szepet-tevő stb. stb. ki tudná mindezt elsorolni! Ugy-e ez mind nagyon természetes, mert ez az illetőknek passziója.

De hogy valaki hogy rakhassa szenvedélyből egész vagyonát a lutrira, még pedig annyira, hogy a lutri kedvéért magától még a legszükségesebbet is elvonja, annak csak Makraffy Tamás uram lehetne a megmondhatója, a kiról a krónika épen szól.

A lutri eltörése óta pedig sorsjegyeket vesz halomszámra. És az az érdekes, hogy sohasem nyer, de minek is nyerne, a kinek akkora vagyona van, a melyből nagyon szépen megélhetne. De ez őt nem es évezetétől el nem tántorítja, ő csak veszi a sorsjegyeket és — nem nyer.

— Hallja lelkem, — szólt Zoltán Makraffy szobalányához, a kis Toncsihoz — itthon van az ur?

— Nincs itthon, kérem, az előbb ment el éppen.

— Nem lehetne bemenni a szobájába?

— Mit akar ott tenni a tekintetes ur?

— Hát magának megmondom. De senkinek ne szóljon róla semmit.

— Hallgatni fogok mint a sir, válaszolt a cziczus.

— Hát figyeljen ide, a maga ura, Makraffy Tamás ur, mindennap 3 szerelmes levelet kap.

— Az én uram? hihihii!

— Legalább ő mondja. De ént ezt nem hiszem el. Ha maga segítségemre lenne, megtudhatnám, mi igaz a dologból.

— Mit tehetnék én?

— Hát azt, hogy kinyitja nekem az ur íróasztalának a fiókját.

— Én? hisz az urnál van a kulcs!

— Mintha bizony nem tudnám, hogy maga is bejár abba a fiókba. Ha szaporán ki nem nyitja, hát megmondom Makraffynak, hogy magának álkulcsa van!

— Ne homoljon a tekintetes ur, inkább kinyitom.

— Hát nyissa is, így ni . . . Itt lesznek azok a levelek . . . Hm . . . úgy látszik még sem igaz.

— Ugy-e hogy nem, mindjárt is gondoltam, hogy nem lehet az. Ki is írta neki szerelmes levelet, a mikor már öreg ember. Az igaz, hogy már azt is kitanálták, hogy öreg ember nem vén ember.

— Hm, persze . . . persze . . . No . . . Isten veie.

Elgondolkozva haladt az utcán Zoltán, magába mormogva többször is: Igen öreg, 3956 . . . majd meglátod . . . 3956 . . . persze!

*

Reggel van. Kívül hűvös, álmos idő. A ködtől, mely rá nehezedik az ablaktáblákra, alig látni az utca tulsó felén levő házakat. Makraffy uram még ágyban nyugszik, előtte a kis asztalon a reggeli és a friss lap, melyet a gondos Toncsi már előre odakészített. De Makraffy ur ügyet sem vet Toncsi figyelmességének e külső jeleire, még pedig azon egyszerű okból, mert még — aluszik. Majd fölveti vén, ránczos szemhéjait és mohón kap az ujság felé.

Vezércikk, tárcza, entrefile, napi hír, táviratok, ez mind blitri, csak odaszégezi pápaszettel fölszerelt szurós kis szeméit, a hol a sorsjegy-huzások vannak. Olvas . . . olvas . . . majd lázasan kutat, előszedi sorsjegyeinek egy kis papírlapra följegyzett számait, egy pillantás még a lapra és, mint Böngérfy Ezékhel regényíró barátom kifejezné magát, »diadalittas kiáltással« ugrott fel.

— Toncsi! meg van! Itt van!!! 300 ezer: nyertem! 3956! Toncsi, itt vaan!

— Jézus Mária, rontott be Toncsi, mi történt, ki bántja a nagyságos urat? kérdi rémült arccal a kicsi.

Eitel Frigyes és Adalbert hercegek szakaszaiknál állottak, Ágost Vilmos és Oszkár hercegek pedig a zászlótól jobbra és balra foglaltak helyet. A lejárónál az első testőrszázad állott sorfalat. **Vilmos** császár, a ki osztrák-magyar tábornoki egyenruhában jelent meg, megérkezésekor üdvözölte a pályaudvaron megjelent fejedelmi személyeket és a tábornoki kart, azután ellépett a diszszázad előtt. Mikor az udvari vonat berobogott, a császár merev katonás tartással és szalutálva várta felséges vendégét. A katonai zenekar a tisztelgő-indulót játszotta, és a zászlókat meghajtották. Alig hogy a vonat megállott, **Ferencz József** király kiszállt kocsijából.

A két uralkodó üdvözlése rendkívül szíves volt. Kezet fogtak és többször megcsókolták egymást. Mind a két fejedelem levette fővegét. A két uralkodó kíséretének bemutatása után **Ferencz József** király üdvözölte a tábornoki kart azután a császárral együtt az osztrák himnusz hangjai mellett ellépett a diszszázad előtt. A trónörökösrel hosszasan beszélgetett a király. Ő felsége kitűnő színben van. A diszszázad elvonulása után a két uralkodó a fejedelmi váróterembe ment. Hat perczel 10 óra után az uralkodók a pályaudvar előtt tolongó óriási néptömeg viharos hurrákiáltásai között elhajtottak. A lejáróhoz kivonult testőrszázad parancsnokának hangos vezényszava jelezte, hogy az uralkodók kocsira szálltak. A négy lovas a la Daumont-fogat előtt a rendőrség elnöke és a rendőrfőnök hajtottak. A testőrségnek egy része az uralkodók kocsija előtt lovagolt, másik része mögötte. A kocsi jobboldalán, a hol **Ferencz József** király ült, a testőrség törzstisztje lovagolt, a kivel a király, mikor a kocsi lépésben kezdett hajtani, a kocsiból kezet fogott.

Megérkezés előtt.

Berlin, május 4. Kilencz órára az idő kiderült. Az Unter den Lindenen lévő diadalkapunál, a hol a városi hatóságok fogják üdvözölni **Ferencz József** királyt, egészen Tiggelalleig, a Bellevue-utczáig és a potsdami térig kora reggel óta óriási néptömeg tolong. Nagyon szép a Bellevue-utca díszítése, különösen a Künstlerhaus remek dekorációval, a melynek közepén egy allegorikus csoportkép áll, a mely a művészetnek **Ferencz József** király

előtt való hódolását ábrázolja. A potsdami tér és a potsdami pályaudvar pazarul van díszítve. Mind a két helyen óriási néptömeg, köztük temérdek iskolásgyermek várja a szövetséges uralkodó megérkezését.

A forgalom különösen a brandenburgi kapunál állított gyönyörű diadalkapu előtt és **Vilmos** császár szobra előtt akadt meg. A szobrot próbaképen fényszórókkal, vörös fényvel és 10,000 izzólámpával illumináltak.

Ferencz József király fogadásakor a testőrszázadok diszfelvonulása után a **Ferencz** császár nevét viselő gránátoszred zászlós-százada az ezred zászlait **Ferencz József** királynak, mint az ezred főnökének a termeibe viszi. A dejeuner, a melyet az osztrák-magyar nagykövetség ad **Ferencz József** király tiszteletére, vasárnap lesz. Az órát még nem tüzték ki. A dejeuner alatt **Vörös Miska** zenekara fog játszani. Ez alkalommal a nagykövet be fogja mutatni ő felségének a berlini osztrák és magyar kolónia és az osztrák és magyar egyesületek képviselőit. A dejeunerre hivatalos lesz a király kísérete, a melléje rendelt diszszolgálat és a nagykövetség tagjai is.

A megérkezés.

Berlin, május 4. Az udvari különvonat a melyen **I. Ferencz József** utazott, tíz órakor robogott be a potsdami pályaudvarra. A diszőrség rázendített az osztrák néphimnuszra.

Vilmos császár, a kit a nép lelkes örömrivalgással üdvözölt, mikor a pályaudvarhoz hajtatott, mindjárt odasietett a szalonkocsihoz, melynek ablakánál mosolyogva állott **I. Ferencz József**.

A király kiszállt s a lépcsőnél többször összeölekezett és összecsókolódzott **Vilmos** császárral. Azután a két uralkodó hosszasan és a legszívesebben szorított kezet egymással. Mindkettőjüknek az arca visszatükrözte az örömet, melyet a viszontlátás fölött éreznek.

A pályaudvaron a német császári család számos tagja is jelen volt.

Berlin, május 4. **Ferencz József** királyt, mikor délelőtti tíz órakor megérkezett, **II. Vilmos** császáron kívül a hercegek, a német hadsereg tábornokai, **Bülow** államtitkár, valamint Ausztria-Magyarország berlini nagykövetségének személyzete fogadták.

Az uralkodók a legszívesebben üdvözölték egymást és aztán a gazdagon díszített brandenburgi kapun át a királyi palotába hajtottak.

Az egész uton leirhatatlan lelkesedéssel üdvözölték az uralkodókat az emberek, a kik százezrével lepték el a bevonulás egész útját.

Berlin, május 4. A két uralkodó találkozására után **I. Ferencz József** a pályaudvaron ellépett a tiszteletére kirendelt diszőrség előtt.

Azután pedig az ősz uralkodó sorra kezét szorított a német hercegekkel, a kik fogadására megjelentek s a kik egy sorban állva katonásan tisztelegtek, mikor ő felsége megérkezett. Különösen szívesen üdvözölte a király a trónörökösöt, a ki szintén ott volt a potsdami pályaudvaron.

Az uralkodóknak szemmel láthatólag nagy örömük volt abban, hogy a fogadtatás oly gyönyörű. Mikor az uralkodók a királyi palotába hajtottak, **I. Ferencz József**, a ki mosolyogva köszöntö meg a berliniek óvációit, nagy érdeklődéssel nézte a feldíszített házakat.

Budapest, május 4. (Saj. tud. táv.)

A fogadtatásról a következő bővebb részleteket sürgőnyzik Berlinből:

A potsdami pályaudvarhoz a fogadtatásra zeneszóval vonulnak föl az ezredék, a melyeket a tribünökből a hölgyek kendőlobogtatással üdvözölnek. A disz-századok felállítására után érkeznek a pályaudvarhoz a császár öt fia mindnyájan tiszt ruhában. Legelől jön a nap hőse **Vilmos** trónörökös a Szent István rend szalagjával, utána jönnek öcscei **Eitel Frigyes**, majd **Adalbert**, **Ágost**, **Oszkár** és katonás feszességgel várták atyjukat, mialatt a méltóságok is folyókelekeztek. 10 órakor nagy hocholás jelezte **Vilmos** császár megérkezését. A katonák a szokott módon üdvözlik:

— Jó reggelt Főlség!

— Jó reggelt gránátosok! — felelt **Vilmos** császár.

Nem sokára jelentették a vonatot. **Vilmos** császár erre a sinpár mellé állott és jobbját szalutálva a csákójához tette, míg csak a király kocsija ajtajában megjelent.

A párisi téren a kocsik megállottak a monumentális diadalkapu előtt, melynek tetején a kürtösök megfújták kürtjeiket.

— Nyertem **Toncsi**, itt van az újságban, olvasd, lásd, halld, nézd, kibuzták a sorsjegyet, nyertem 300 ezer forintot, 600 ezer koronát!!!

— Jesszusom, ki gondolta volna, milyen disznó szerencse!

— Számár, ne beszélj ilyeneket.

— Na, boldogult nagynéném, Isten nyugosztalja szegényt, mindig azt mondta, hogy ostobáké a sze...

— **Toncsi** takarodj ki, többé ne lássalak!

— Jaj hisz nem úgy akartam mondani, nagyságos ur, hiszen...

— Lóduj, egy, kettő; még sem mégysz?

— No, hiszen már megyek, szólt elérzékenyedve a cziczus, hiszen nem akartam én a nagyságos urat bántani, kruhuhu! fakadt bőgve az érzékeny szívű kicsike.

— No ne sirj **Toncsi**, veszek neked olyan selyem ruhát, a melyet még **Csicsóné** sem hord.

— Jaj, csókolom a kezét, aranyos nagyságos ur, szólt örömeiben **Toncsi** s szaladt ki az udvarra a hírrel.

A házbeliek közt **Zoltán** tudta meg a hirt legelőször s sietett **Makraffy** ur lakására, hogy őszinte szerencse kívánatai tolmácsolja. — **Makraffy** ur, tekintve a rendkívüli állapotot, **Toncsival** a közeli bodegából áthozatott egy

tüveggel abból a jóféle cognacból s abból iszogattak egész délelőtt **Zoltánnal**.

— No öcsém, kedvel engem a szerencse, ugy-e?

— Gondolom, — válaszolt rá hidegen **Zoltán**.

— No de hát mondja meg öcsém, hát hallott-e már ilyen szerencsét? 300 ezer frtot nyerni egyszerre.

— Hallottam bizony már nagyobbat is, — replikázott **Zoltán**.

— Azt már nem hiszem, — tüzeskedett **Makraffy** és nem is lesz több ilyen eset. Akarom is, hogy soká emlegessék, hogy hej, a mikor az öreg **Makraffy** csinálta meg a treffert, az volt ám a valami!

— Emlegetik majd csak egy-két napig, de már a jövő héten majd elfelejtik, — szólt **Zoltán** szárazan.

— De kutyateremtettét, kiáltott **Makraffy** mindinkább neki tüzesedve, azt már nem akarom! Ugy lesz, hogy velem örvendjen öcsém uram is.

— Hát már minek örvendenék, veté oda **Zoltán** flegmával.

— Hát annak, hogy én nyertem, az ördögbe is! Ma estére szívesen látom a Négykirályba egy kis vacsorára.

— Tudok én otthon is vacsorálni.

— De hát nem csak vacsorálni, hanem mulatni is fogunk, kutyamájá!

— Mi ketten? — kérdé amaz változhatatlan flegmával.

— Dehogy mi ketten, hozza magával társait, kettőt, hármat... vagy mit tudom én, tizet, huszat, hisz van pénze az öreg **Makraffy**-nak elég!

— Nem hiszem, hogy eljőnnének, mert éppen mára rendeznek egy kis zeneestélyt.

— Pokolba a maguk zeneestélyével, csak jöjjenek el, meglássák jobban mulatnak majd, mint azon a nyavalyás zeneestélyen. Lesz cigán, pezsgő, virág...

— Majd csak rábeszélem őket, — mondá **Zoltán** és felhörpöntve a négy-csillagos francia cognac maradványát, eltávozott.

Ha az nap este a szíves olvasó a Négykirályhoz címzett vendéglőbe akart volna térni, hogy torkának szomjuságát néhány deczi karcos felhajtásával csillapítsa, legnagyobb ámulattal azt tapasztalja, hogy az étterem ajtajában álló pinczér a legnagyobb sajnálkozás közt jelenti ki, hogy máskor legyen szerencsénk, ma estére a helyiségek ki vannak bérelve, a mint azt **Jean**, a főpinczér mondta.

Odabent pedig a fényesen kivilágított teremben húzta a cigány a szebbnél-szebb nótákat, lassan keservesen a nagy teremben sirva vigadt vagy 30-40 jól megtermett, hosszú jogász-gyerek. Durrogtak a pezsgős pa-

Majd a diadalkaputól előlépett *Kirchner* főpolgármester és üdvözölte a királyt.

— Fogadja köszönetemet — válaszolt a király — az igazán szép és meleg fogadtatásukért, melyben újabb bizonyítékát látom azon benső barátságának mely engem uralkodójukkal összefűz. Kérem tolmácsolja a berlinieknek köszönetemet.

A király válasza után viharos hoch tört ki, melynek elhangzása után *Kirchner* főpolgármester bájos leánya elszavalta *Wildenbruck* alkalmi költeményét, mely a királyt nagyon meghatotta s minduntalan barátságosan bólintott.

— Nagyon szépen köszönöm, igazán nagyon szépen adta elő a gyönyörű költeményt — szólt a Felség.

Százegy ágyulövés jelezte a kastélyba érkezést, melynek első lépcsőfokán a császárné üdvözölte a Felséget. A Felség kezét csókolta a császárnénak, karját nyújtotta neki s felvezette a fogadóterembe, a hol néhány percet töltött és azután lakosztályába vonult vissza.

Berlin, május 4. A király *Vilmos* császárt altábornagygyá nevezte ki.

Ugron Gábor indítványa.

Az összeférhetlenségi bizottság *Lukács* Antaltól, mint a delegációk élelmezési albizottságának volt elnökétől megkapta annak az indítványnak a szövegét, melyet *Ugron* Gábor terjesztett be, hogy szavazzanak elismerést a hadügyminiszternek, a termelőktől vásárolt rozs és zab átvételénél tanúsított igazságosságért. Az indítvány így szól:

„Indítvány. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezetétől értesültem és két évben saját magam is tapasztaltam, hogy a termelőktől közvetlenül vásárolt rozs és zab átvételénél helyes szigorúsággal, de igazságossággal járnak el a badseereg közegei, miért elismerés nyilvánítását és a közvetlen bevásárlásnak kiterjesztését indítványozom. A termelőknél lenne közvetlenül bevásárlandó a hüvelyesekből való szükséglet is. — Fölhívandó a hadügyi kormányzat, miszerint tanulmányozza s esetleg tegyen kísérletet, hogy

laczkok, a konyhából pedig egy frakkos had hordta föl a finomnál is finomabb sülteteket, süteményeket, pástétomokat. Hangzottak a tósztok, összecsendültek a poharak, megremegtek a falak az ifjú torkok vig dalától . . .

Már hatot kongott a templom tornya, a mikor *Makraffy* Tamás uram *Toncsi* nagy ijedelmére haza vergődött.

— Jesszusom, a nagyságos ur, hogy néz ki!!!

— Ne meredj rám . . . nem vagyok új kapu . . . Gyujts gyertyát.

— Gyertyát? . . . Hihhi, hiszen már fényes nappal van!

— Vagy úgy? No igaz . . . eridj pokolba! Ebéd ideje volt már, midőn *Tamás* ur felébredt. Csak annyit tudott a világról, hogy a feje legalább kétszer oly vastag, mint tegnap és a mellett iszonyuan fáj. Nagyon keserves arczzal kezmergett ki az ágyból, de még keservebb lett a képe, a mikor *Jean*, a négykirály fizetőpinczére nagy szerényen kopogtatva beállított és átnyújtotta a hétrőfny számlát. Ekkor már eszébe jutott *Makraffy* uramnak minden, a nyereség, a muri, szóval az előbbi nap minden eseménye, sőt ekkorra már a bőkezűség is megszállta, úgy hogy midőn *Jean* a harmadik százashól visszajáró

nagyobb helyőrségek részére a szükséges vágómarha is a gazdáktól, esetleg gazdasági szeszgyáraktól közvetlenül szerestessék be és hogy a legénység husadagja hetenkint egyszer sertéshusban adassék ki. *Ugron* Gábor. — Az indítvány eredeti példányának hátsó lapján ez az albizottsági följegyzés olvasható: N. B. Ezt az indítványt a bizottság tárgyalta, de egyhangúlag elvetette. Bécs, 1/9, 1900.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, máj. 4.

A tegnapi névsorolvasásnak meg volt a hatása. A hanyag diákok — akarom mondani — tisztelt honatyák ma tömegesen jöttek el a mai ülésre. Szegények féltek a büntetéstől, a napidíjak levonásától. De hát szerencsésükre nem lett semmi bajuk. Az ülés elején az elnök föltette a kérdést, hogy kívánja-e a Ház azok neveinek fölolvását, a kik a tegnapi katalógus olvasásánál távol voltak?

— Nem kívánjuk! — kiáltottak az összes jelenlevők mohón.

A házszabályok értelmében — folytatta aztán az elnök — a Ház elhatározhatja, hogy az elnök a távollevő képviselőket igazolás végett maga elé idézze. Elhatározza ezt a tisztelt Ház?

— Igen! — kiáltott az öreg *Madarász* hársányan.

— Nem! — kiáltották a többiek mind.

— A Ház nem határozza el! — mondta ki a szentenciát az elnök.

Ezzel az incidens véget ért. Az abszentiások folytathatják az időlopást nyugodtan tovább.

E jellemzően komikus beszéd után a Ház áttért a napirendre. A szerzői jogról szóló törvényjavaslatot most már el lehetett fogadni általánosságban, részleteiben is. Vita persze nem volt. Aztán harmadszori olvasásban megszavazták a tegnapi letárgyalt mindkét törvényjavaslatot.

A vallás és közoktatásügyi miniszter kíván szólni.

tíz főrest át akarta adni, nagylelkűen intett kezével.

— Köszönöm ássan, szólt *Jean* s mély fejhajtással távozott.

*

Másnap felutazott *Makraffy* ur a fővárosba, hogy pénzt fölvegye és pár hétig fönt szándékozott maradni, hogy mint ő kifejezé magát, a rohamosan fejlődő fővárost megszemlélje. De még az nap este bánatos arczal és másfél rőfnyire megnőtt orral érkezett haza.

A »Helyi Hirmondó« legközelebbi számában pedig a következő hír jelent meg:

Helyreigazítás. Tegnapelőtti számunkban tévesen jelent meg az a hír, mely arról szólt, hogy a 300 ezer forintos nyeresényt a 3956. sorsjegy nyerte meg, mert a 41,568 számú sorsjegy boldog tulajdonosa az, a ki a kérdéses összeget megnyerte és fel is vette.

Ennyit mondott a szűkszavu napi hír. Ha még hozzátesszük, hogy *Rheétesy* Zoltán a Helyi Hirmondó belső munkatársa és azt is megsugjuk, hogy a sajtóhiba nem történt egész akaratlanul, azt hisszük, hogy a még kevésbé nyájas olvasó is tisztán fogja látni a dolgok összefüggését.

Hosszu idő óta ma szólalt fel a kultuszminiszter először. Szomorú alkalmatosság készítette szólásra. *Munkácsy* halála. Szép beszédben adott kifejezést a nagy művész halála fölött érzett gyásznak és fájdalomnak.

Beszédét és evvel kapcsolatban tett javaslatait, melyeket a Ház határozattá emelt, lapunk más helyén közöljük.

A holnapi ülésen választja meg a Ház a delegátusokat. Aztán a szerzői jogról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása következik és végül tárgyalni fogják az új beruházási kölcsönről szóló javaslatot.

India.

Becsületes lelkű ember ne olvassa el az indiai éhínség felőli tudósításokat, mert ha elolvassa, vagy azt kell hinnie, hogy mindazok a borzalmasságok gyalázatos hazugságok, vagy ha igazak, az európai népek civilizációjának — az arczulpapása és felháborodik emberi érzése.

Jól mondja a »Magyarország«, hogy India Anglia mesés meggazdagodásának egyik legnagyobb forrása volt.

És ez a kapzsi Anglia most azt a 27 millió embert, a kiket ő tett nyomorultakká, éhen halni engedi, mert a mint *Curzon* lord alkirály kijelentette:

— Anglia nem tehet semmit a nyomor enyhítésére, mert minden erejét absorbeálja a dél-afrikai háború!

Már t. i. a »börzeháboru« — a mint *Roberts* lord mondta.

Mivel a civilizált és így Istenhez legközelebb álló európai népek tudják azt, hogy Isten az emberek által akarja megvalósítani terveit, mert erre a világtörténet megtanította őket: szent kötelességüknek kellene tartaniok, hogy Isten helyett ők szóljanak belé az angoloknak minden emberi jogot lábba taposó hitvány kapzsi politikájukba. Hogy kimondja az európai közvélemény, hogy:

a) Az angolok haladéktalanul békét köszenek a búrokkal, úgy, hogy ezeknek függetlensége és szabadsága örökidőkön biztosítottassék.

b) A népek véres verejtékéből meggazdagodott Anglia az ő szivtelen kapzsisága által az éhínség karjaiba kergetett Indiát, élelemmel ellássa.

c) Népeket megrontó, kizsákmányoló politikáját beszüntesse. Mert:

Ha az elbizakodott Anglia az európai közvélemény ezen három pontban kifejezett ultimátumának eleget nem tesz, legyen harcz és háború! ki erősebb, az európai népek-e, vagy Anglia pénzes zsákjai — *Chamberlain* vagy az ő plutokrata cimborái, okai az angol-búr börzeháborunak?

Anglia, hitvány, embertelen és népeket rontó politikáját az európai civilizált népek közvéleménye tovább már nem nézheti tétlenül, itt az ideje, hogy »veto«-t mondjon!

És — hála Istennek! — az európai népek birnak is ma már annyi súlylyal, hogy kormányait — ha szükséges — az angol embertelenségek ellen, a cselekvés terére kényszerítsék.

Hiába bizik Anglia óriás tengeri hatalmában, hiába bizik roppant gazdagságában, a népjogot oltalmazó Isten velünk lesz; ha bőrében megférni akarni nem fog — az európai népek kifordítani fogják belőle!

Itt is lenne már az ideje, hogy ezt a népszabadság szent zászlója alatt zsarnokoskodó kalmár népet mőresre megtanítsák!

De nemcsak ez volna kötelessége az európai civilizált népeknek és kormányoknak, valamint Amerikának is, hanem az is, hogy abból a börtönök és merkantilisták által nagy dobbal hirdetett tultermelési buzából, mit 7 frton halásztak el a szegény termelőkől, hajórakományokat küldjenek a szegény éhínségeseknek Indiába.

És az is, hogy — gyorsan tegyenek, mert »bis dat, qui cito dat!«

K—y.

A csizmagyár ellen.

Mozgalom indult meg Nagyváradon egy nagyszabású csizma- és cipőgyár felállítására. A gyárat részvénytársaság útján akarják létesíteni s már tekintélyes számú részvényt jegyeztek is.

A nagyváradi lábbeli készítő iparosok a gyár létesítése ellen, létérdekeiket látván veszélyeztetve, mozgalmat indítottak. Az ipartestület pedig megkereste Nagyvárad városát és a kerest. és iparkamarát, hogy a gyár létesítése ellen foglaljanak állást.

Az iparosok hangoztatott sérelme készítette dr. *Bulyovszky* József polgármestert, hogy a cipész és csizmadia iparosok közül néhányat és *Bertsey* György ipartestületi elnököt értekezletre hívja össze s meghallgassa véleményeiket.

Tegnap délután volt az értekezlet a város-házán.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester elnököl; jelen voltak: dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár, *Bertsey* György ipart. elnök, ifj. Cser János, Stágl Kálmán, Rigli József, Voszka Ferencz, Mónus Sándor, Petrovits József, Hegedüs József, Gáll László, Lebovits Miksa, Szálk Ferencz iparosok.

Dr. *Bulyovszky* József előadta, hogy mi indította az értekezlet összehívására.

Dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár ismertette ezután a kérdést s főszólyt helyezte a gyár felállításának előnyös voltára, szükségére. Fel-sorolta a külföldi lábbeli cikkek behozatalára vonatkozó statisztikai adatokat, kimutatva, hogy az utóbbi 9 év alatt 121 millió koronát adunk ki a behozott lábbelikért. És a behozatal még mindég növekszik. — Az alakítani szándékolt gyár életképes lesz, annál inkább, mert a katonai szállításokban is részt vesz. A gyár nem érinti a helybeli és megyében lakó szakma-beli kisiparosokat, mert a gyár nem szándékozik Nagyváradon és Biharmegyében elárulítani, hanem a kivételre helyezi a súlyt s a bányá vállalatokat akarja visszahódítani Ausztriától. Arra törekszik, hogy a kisiparosok fenmaradassanak. Kiad részükre munkát, hogy otthon végezzék.

Voszka Ferencz: Ki áll jól érte, hogy helyben és a megyében nem fog a gyár áru-sítottatni?

Dr. *Sarkadi* Lajos: Olyan előkelő, közbecsülésben álló egyének állanak a létesítendő gyár élén, hogy a kellő biztosíték megvan. Különböző ezt beleveszik az alapszabályokba is.

Bertsey György igen szépnek találja a Sarkadi titkár által felolvasott prospektust, de ott van benne mindenütt a »lehetőleg« szó, ezért annak hitelt nem ad. Gyárra szükség van, de nem olyanra, a mely iparággal száz-ezrek foglalkoznak az országban. Nagyváradon 402 család él a lábbeli készítésből s ezek adót fizetnek. A gyár létesítését a kormány és a város támogatására alapítják. Mikor kért ez a 402 család állami segítyt. Miért kell ezeknek a kezéből kivenni a kenyeret? Előadja a gyár-alapítási mozgalom előzményeit. Moskovits Farkas kistökével börtönzletet nyitott s magához édesgetett vevőül 200 iparost. Látta, hogy ezek megélnék, jó ruhában járnak. Gondolta, hogy neki még kevesebbe van a bőr, ő még jobban boldogulhat a lábbeli készítésel. Váltott cipész ipart, később csizmadia ipart. A régi realiskolában 10 szobás helyiséget bé-

relt a várostól egy csupor káposztáért, vagyis potom bérösszegért. Így kitétte a firmát: gyár. Ezt az ipartestület megfellebbezte. Állami támogatásért is folyamodott, nem kapta meg. A miniszter kiküldötte megvizsgálta a gyárat s meggyőződésén, hogy az az iparosok érdeke ellen működik, megvonta a gyárra az engedélyt. Ma Moskovitsnak a vagyona ládákban van. Moskovits most szorongatott helyzetben van s kiszorul a nagy helyiségből, amit ha látnak a hitelezők, megvonják a hitelt. Ezért akar gyárt s pénzembereket keresett. Gyárra más téren van szükség. A Moskovits gyára már is sok kárt tett a kisiparosoknak. Elvette a hadapréd iskola, a huszárok, az árvaházak stb. lábbeli szükségletének a szállítást. A megyebeli 8 ipartestület panaszkodik, hogy elárasszja Moskovits a vidéket lábbelivel, a segédek elvonja a kisiparosoktól. Tanoncot nem tart a gyár s így a szakmunkások apadnak. Ki hiszi el, hogy a kisiparosok érdeke az, miszerint a gyár részére 80 krt készítsenek egy csizmat. Nem bizik különben sem a gyár fennállhatóságában.

Stágl Kálmán ösmeri az ügyet. A gyár felállítását csak a Moskovits Farkas érdeke kívánja. Moskovits visszaélt a kisiparosok bizalmával. Most, hogy bajban van, a visszamaradt, értéktelen árukat akarja a részvénytársaságra sózni, hogy azokat jól felszámítva átvegyék. A gyár technikai vezetője Moskovits lenne. — Rátér arra, hogy a külfölddel, különösen Ausztriával a harcot mindaddig nem vehetjük fel, a mig külön vámterület nem lesz. A versenyhez megkivántató munkás sincs meg. Három kérdés itt a fő. Első a tőke; ez meg lenne, de a második, a munkás és ez hiányzik. A kis iparos nem vállalhat a gyárban munkát, mert a potom árból nem élhet meg, sokat pedig a gyár a verseny miatt nem fizethet. A munkabér Ausztriában oly alacsony, hogy itt annyiért munkát nem is kívánhatnak. A gyár 50—60 krt fizet egy lábbeli elkészítéséért, most itt az iparosok 1 frt 20 krt, sőt többet is fizetnek a segédeknek.

Ifj. *Cser* János ismeri szintén a Moskovits eljárását. Mikor a gyárat megnyitotta, csak külföldre akart dolgozni, de a legelső szállítmányt, 600 pár lábbelit visszaküldték. Beszélt Moskovitscsal s az neki becsületszavát adta, hogy Nagyváradon, és a vidéken nem ad el semmit és egy év múlva hirdette, hogy darabonként is árul és készít megrendelésre. Ezért Moskovits adott szavának hitelében nem bizik. Most már a karácsonyi ingyen ruha kiosztásához is Moskovits szállítja a lábbelit. A vidéki kereskedőket is ellátja bővli munkával:

Dr. *Bulyovszky* József: A veszély meg van, azt látja. Ha a gyár r. t. nem létesül, Moskovits keres pénzes társat s még növekszik a kisiparosok baja. Azért jobb a részvénytársaság létesítése, mert ez kiköti, hogy helyben és a megyében nem csinál forgalmat.

Stágl Kálmán: Moskovits gyára megszűnik a részv. társaság nélkül. Ez a haldoklása, azért törekszik a részvénytársaság után.

Dr. *Sarkadi* Lajos előadja a dolgot, úgy a mint van. Gerhardus, a mödlingi gyár tulajdonosa ajánlatot tett Moskovitsnak, hogy ad pénzt, amennyi kell s állítsanak fel egy óriási cipőgyárat. Ő — Sarkadi — nem ajánlotta ezt Moskovitsnak, hanem figyelmeztette, hogy Gerhardus agyonnyomja a tőkéjével, — hanem csináljon inkább részvénytársaságot. Átvizsgálta a Moskovits könyveit s látta abból a gyár fokozatos emelkedését. Nagyváradon és a megyében mindössze 3000 frt forgalmat csinált, ebből alig esik valami az egyes kisiparosok kárára. Különböző van magán ember, aki kész Moskovitsnak társa lenni 200,000 frttal. Ha a részvénytársaság kimondja, hogy itt és a megyében nem csinál semmi üzletet, akkor nem fog a gyár ártani a kisiparosoknak. A gyár különben sem a finom valamint a vásári munkákra fekteti a súlyt, hanem a bányavállalatokra és a közszállításokra. — A részvénytársaság joggal számít az állam támogatására s városi támogatást is remél. Ezek könnyítik meg a versenyt. Azt akarták, hogy az iparosok is vegyenek részvényt s képviselőjük legyen az igazgatóságban, aki ellenőrizné a kisiparosok érdekeit.

Rigli József adatokkal igazolja, hogy a Moskovits-gyár mennyi kárt tesz a kisiparosoknak.

Bertsey György köszönetet mond a polgármesternek, hogy az iparosokat értekezletre hívta össze. — Kijelenti, hogy sohasem lenne igazgató-tagja olyan gyárnak, a mely száz és száz kisiparos családot tesz tönkre. — Kéri a polgármestert, hogy vegye figyelembe 400 család érdekét.

Dr. *Bulyovszky* József igéri, hogy ha segélyért jön esetleg a részv. társaság a városhoz, a kikötéseknél a kisiparosok érdekét fogja szem előtt tartani. — Az értekezletet ezzel be-rekesztette.

Munkácsy Mihály halála.

A képviselőház mai ülésének végén *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter adott kifejezést a nemzet gyászának Munkácsy elhunytá fölött. Az ő indítványára elhatározta a Ház, hogy jegyzőkönyvileg fejezi ki részvétét és a művésznek országos temetést rendez. Az ülésnek e részéről tudósításunk a következő:

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) A Ház már tegnapi ülésében méltó kifejezést adott azon nagy gyásznak, mely a magyar hazát a nemzeti és világművészetet Munkácsy halálával érte, mégis engedje meg nekem a tisztelt Ház, hogy én, ki ez időszertinti állásom kapcsán is oly élesen érzem a veszteség súlyát, sajnó szívem, bánatos érzésének engedhessek s egyszerű és keresetlen szavakban ad-hassak kifejezést mély fájdalomnak, mely egész valomat betölti. De mély bánatomban is vigasztalásomra szolgál — és legyen ez vigasza a nemzetnek is — hogy fájdalmas érzéseim viharából kiemelkedik az isteni gondviselés iránt tartozó mély hálánk érzete, hogy nekünk magyaroknak a rokontalan fajnak adta e század legnagyobb művészi lángeszét. (Igaz! Ugy van!), lángeszét, kinek ragyogása e nemzetnek vált fényévé, tündöklő büszkeségévé. Köz-kincsévé vált ugyan az ő művészete, a művelt világnak, de mienk volt ő egészen, szívvel, lélekkel és művészi egyéniségével. A hol diadalt aratott, ott a magyar haza aratott diadalt, hol az ő hirtelét, dicsőségét hirdették, ott a magyar haza hirtelét és dicsősége szaporodott. Áldozunk tehát lelkünk egész melegével, teljes odaadással emlékének és mutassuk meg, hogy e haza muló poraiban is áldva hódol s hallhatatlan művészi geniusznak. (Helyeslés.)

Engedje meg a tisztelt Ház, hogy egyuttal előterjesztést tehessek azon ékes szavakban tartott tegnapi felszólalás kapcsán, melyet az igen tisztelt miniszterelnök ur tárgyalt és melyet ő már akkor kilátásba is helyezni méltóztatott. (Halljuk! Halljuk!)

Bátor vagyok ajánlani, hogy a képviselőház fájdalmának és részvételének jegyzőkönyvben adjon kifejezést (Helyeslés) és bizza meg a Ház elnökségét, hogy e határozatáról a Ház nevében az özvegyet értesítse. (Helyeslés.) Méltóztatnék továbbá elhatározni, hogy a képviselőház nevében a ravatalra koszoru helyeztessék (Helyeslés) és hogy a temetésen a Ház testületileg jelenjen meg. (Helyeslés.) Határozza el végre a Ház azt is, hogy a boldogult temetése országos költségen történjék. (Helyeslés) és hogy ennek végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter bizassék meg. (Helyeslés.)

Egyuttal tudomására hozza a t. kormány a Háznak, hogy a boldogult nagy művész ravatalára szintén koszorut helyez és a temetés rendezésére bizottságot alakít, a mely a törvényhozás tagjaiból az elhunyt művész pályatársaiból és közéletünk egyéb tényezőiből fog állani. (Helyeslés.)

Elnök: Elfogadja a tisztelt Ház a miniszter javaslatait. (Igen.) Ezek szerint kimondom, hogy a ház azokat határozottá emelte.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 5. A Tanítók közgyűlése.
Május 5. A nőegylet v. ülése.
Május 6. A nőegylet közgyűlése.
Május 19. Esküdtészi tárgyalás.

* **Személyi hir.** *Csesznák* Benő altábornagy a 4. honvéd gy. ezred és 2. sz. honv. huszárezred megvizsgálására Nagyváradra érkezett.

* **A távirtda az ármentesítés szolgálatában.** A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy jövőben a posta- és távirtdahivatalok az árviszek alkalmával nemcsak a vizek állását, hanem oly közérdekű táviratokat is, melyek az árvíz védelem érdekében folyamatban levő munkálatokra s az ezekkel összefüggő intézkedésekre vonatkozó közleményeket tartalmaznak az azok feladására illetékes hatóságoktól valamint a vizszabályozó és ármentesítő társulatoktól is mint díjmenteseket fogadják el és részesítsék azokat elsőbbségben.

* **A diákkongresszus nem üdvözölte a kultuszminisztert.** A debreczeni diákkongresszus tanácskozásaiból kipattant, hogy a mikor a távirafi üdvözlések tekintetében terjesztett elő az elnök indítványt, *Wassics* Gyula kultuszminiszter üdvözlését a kongresszus *vidéki tagjai* leszavazták. A leszavazás nagy föltűnést kelt nyilvánosságra jutása óta mindenütt.

* **Uj gazdasági tudósító.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Széles* Endre gazdatisztet mezőfalvi lakost Biharvármegye *központi járására* nézve a gazdasági tudósító tiszttel megbizta.

* **Gyakorlati iparpártolás.** A Temesvári Kereskedelmi Egyesület a honi ipar pártolása érdekében oly mozgalmat indított meg, mely gyakorlati szempontokból megérdemli a többi nagyobb vidéki városok figyelmét is. Nem elégzik meg egyszerű körlevelekkel és hangzatos de alapszámban czélt nem érő felszólításokkal és fölhívásokkal hanem a gyakorlati élet terére szándékozik terelni az üdvös, hazafias mozgalmat. Hogy egyrészt a kereskedőkkel megismeresse a honi beszerzési forrásokat, a helyi lapokban rendszeres cikkekkel közöl az egyes iparágak és gyártmányok állapotáról, melyekben fölserolja az idevágó magyar gyárakat és ipartelepeket. Hasonló közleményekben föl hívja a fogyasztó közönség figyelmét azon üzletekre, melyekben az egyes szükségleti cikkek magyar gyártmányként kaphatók. Ily módon folyton fölértesíti a közönség érdeklődését a magyar áru iránt, egyuttal a kereskedőknek is nyújtván alkalmat az új üzleti összeköttetések kérésére. Az akciót egy a közönséghez intézendő föl hívás, — hogy vásárlásai alkalmával mindig magyar árut követeljen, — fogja bevezetni. Végül az egyesület megkeresi az Országos Ipar-egyesületet, hogy az Országos Iparcsarnokban létrejövő honi iparkiallításokat vándorkiallítások alakjában Temesvárra is küldje bemutatás végett.

* **Elhunyt nagykereskedő.** Debreczen egyik legtekintélyesebb s leggazdagabb nagykereskedője, Debreczen város törv. hat. bizottsági tagja stb. — id. *Csanak* Jenő 80 éves korában influenza-ban elhunyt Debreczenben. Id. *Csanak* József neve Nagyváradon is ismeretes, bihari földbirtokos is, *Derecskén* született 1820-ban és a magyar fajban ritka nagy kereskedői talentumával, erővel, szorgalommal küzdötte föl magát. Sokat áldozott Debreczen város humanus és kulturális céljaira. Az elhunyt nagy kiterjedésű családot hagyott hátra.

* **Tűzvizsgálat a szülészeti klinikán.** A szülészeti klinikán, a melynek tetőzete tegnap leégett, ma tartották meg a vizsgálatot. Megállapították, hogy a tűz véletlenségből keletkezett és pedig egy, a kéményből kipattant szikráról, a mely a padlás gerendázatát meggyújtotta. A főbejáratot, mert beomlástól lehet tartani, elzárta a bizottság.

* **Gróf Sztáray János meghalt.** Gróf *Sztáray* János, az ismert sport férfiú, a magyar lovaregylet volt igazgatója, ma délelőtt, Sándor-utcai palotájában meghalt.

* **Lövés a pályaudvaron.** Nagy riadalom volt tegnap estefelé a keleti pályaudvaron. Az indulási oldal tele volt utasokkal s egyszerre lövés dördült el. A lövés a váróteremek előtti folyosón történt. Az utasok rémülve futottak össze s az első pillanatban azt hitték, hogy valamelyik utas ellen intéztek merényletet. A következő perczben azonban már tudták mi történt. A folyosó márvány padlózatán, hatalmas vértócsában hevert egy alig 20—21 éves fiatal ember, melléből erősen patakzott a vér, kezében pedig főtöltg revolvert szorongatott. A pályaudvar redőrsége rögtön a mentőket hívta, a kik az életveszélyesen sérült fiatal embert a Rókus-kórházba szállították. A rendőrség megállapította, hogy az öngyilkos jelöltet *Riesz* Ernőnek hívják s zsámbokrétai születésű. Tettét állítólag gyógyíthatatlan betegsége miatt követte el.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Alólirottak a szomorodott szív mély fájalmával tudatják a szeretett anya, nagyanya, szépanya, dédanya és anyósának, kaáli *Nagy* Jánosné szül. dombrádi *Francziskának* élte 92-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után e hó 3-án este történt csendes elhunytát. A megboldogult földi maradványait Szatmárt e hó 5-én d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. sírkertben örök nyugalomra helyezni. Szatmár, 1900. május 4. Az örök világosság fényeskedjék neki! Kaáli *Nagy* Károly az elhunyt fia, nagyzombori *Zombory* *Francziska* az elhunyt menyé és gyermekeik. Kaáli *Nagy* *Irma* férj turezi *Papp* *Elemérné*, *Kálmán* és *neje*, *dalnoki* és *kovásznai* *Kovács* *Erzsébet*, *Endre* és *neje*, *pereniártini* *Erze* *Mariska*, *Sándor* és *neje*, *Komárnyik* *Mariska*, *Erzsébet* férj. *Wuics* *Jánosné*, *Akos* és *neje*, város és óczfaloi *kénossi* *Kénossy* *Margit* az elhunyt unokáik és ezeknek gyermekeik mint szép- és dédunokák.

* **Gyilkos mostoha.** *Hajos* *Antal* ozorai lakos két évvel ezelőtt, hogy özvegyesre jutott, az árván maradt két kis gyermeke részére gondozó után nézett és elvette *Petek* *Józsefnét* egy gyermektelen özvegy asszonyt. Az új feleség azonban daczára, hogy jó módba jutott, a két kis gyermeket valósággal gyűlölte s a mikor apjuk távol volt, folyton ütötte, verte őket. A férj és feleség között e miatt gyakori volt a veszekedés, a mi az asszonyt még jobban felingerelte a gyermekek ellen. A napokban a 7 éves kis leánykát boltba küldte bevásárlás végett. A kis leány utközben a pénzből elvesztett s e miatt visszafordult és sirva ballagott a szomszéd házig, hol megállott, mert nem mert hazamenni. Az asszony, a mint megtudta, hogy mitörtént, kiment az utcára és hajánál fogva hazahozta a kis leányt s a mint az udvarhoz érték, egy fadarabbal ütlegelte. Végül a fel-dühödött asszony a kisleányt megfogta és lábánál fogva felkötötte a kamarába, hol addig verte, míg az áldozat orrán és száján patakzott a vér. A vér láttára megijedt a kegyetlen asszony, rögtön leoldta a gyermeket, de már nem tudta eszméltre hozni. A leányka belső elvérzés következtében meghalt. A szomszédok, kik az esetről értesültek, jelentést tettek az előjáráságnak, mely a gyilkos asszonyt elfogatta.

Délafrikai háború.

Páris, május 4. Az *Eclair* közlése egy manifesztumot, a melyet a búr küldöttség tegnap Amerikába utazása előtt Amerika népéhez intézett. A manifesztum

ezt mondja egyebek között: A küldöttségnek az a célja, hogy a hatalmasságokat a hágai békekonzferencián kimondott elvek alkalmazására bírja. Arra fogja kérni az Egyesült-Államokat, hogy segítségére legyenek a testvérgyilkos háboru befejezésében és vállalják el a választott bírói tisztelet. Ha a választott bíróság visszautasítatik, az amerikaiak be fogják látni, hogy Anglia csak a búr köztársaságok függetlenségének megsemmisítésére törekszik.

Pietermaritzburg, május 4. A natali parlament megnyitásakor a kormányzó bejelentette, hogy a háboru miatt a bevételek annyira csökkentek és a kiadások annyira emelkedtek, hogy a közmunkákat be kellett szüntetni és a birodalmi kormányhoz kellett fordulni ideiglenes pénzsegítségért, amelyet azonnal meg is kaptak. A kormányzó bejelentette továbbá, hogy olyan törvényjavaslatot fog benyújtani, a mely lehetővé teszi az árulás büntetének hatásosabb megtorlását.

London, május 4. A Reuter-ügynökség jelenti *Ladysmithből* mai kelettel: Egy 200 főnyi búr csapat tegnap átkelt a *Sudlay* folyón. de este ismét visszament.

London, május 4. A Reuter-ügynökség jelenti tegnapi kelettel: Az angolok bevették *Brandfortot*. A búrok, kiket az angolok meg-leptek, nagy sietve visszavonultak.

London, A kormány a parlament elé terjesztett egy nyomtatványt, a mely a spionskopi harcokra vonatkozó táviratok közlése alkalmáról váltott táviratokat tartalmazza. *Lansdowne* hadügyminiszter márczius 28-án azt táviratozta *Roberts* lordnak, hogy lehetetlen nyilvánosságra hoznia mindazokat az észrevételeket, a melyek *Buller* tábornoknak a spionskopi harcokra vonatkozó táviratához mellékelve voltak. Azt ajánlja, hogy vagy válaszszák ki belőlük a közlésre valókat, a mint az április 17-iki hivatalos lap közölte, vagy pedig tekintsek az eddig érkezett táviratokat bizalmas jellegűeknek és irassanak *Buller* tábornokkal új táviratot, a melyhez *Roberts* lord minden szükséges megjegyzését csatolhatja. *Buller* nem akart más táviratot írni közzététel végett, a minek az volt a következménye, hogy *Lansdowne* első indítványa fogadtatott el.

Brüsszel, május 4. *Leyds* dr. az Amerikába utazó búr küldöttséget *Boulogneig* kíséri.

London, május 4. A *Daily Telegraph* nak jelenti *Bloemfonteinből* 2-iki kelettel, hogy *Broadwood* ezredes egy lovasdandárral *Izabelfonteinbe*, *Tabanehutól* északra 28 mért-földnyire érkezett. *Broadwood* kevés ellenállásra bukkant. Ugyanennek a lapnak jelenti *Ladysmithből* tegnapi kelettel, hogy a lovak között még egyre pusztít a dögvész, a mely a lovas-ság lovait megtizedeli.

IRODALOM.

Vizsgálati jutalomkönyv. *Buzárovits* *Gusztáv* könyvkiadónál éppen most jelent meg: A szent év emléke. A katolikus tanulóifjúság számára szerkesztették: *Bertalan* *Vincze* és *Szokolay* *István*. Hogy megfelelő képet nyerjünk a munka tartalmáról, ideiglatjuk az egyes fejezetek czimeit: 1. A gyermekekhez. 2. Bevezetés. 3. Öseink. 4. Szent *István*. 5. A pápa. 6. A magyar szent korona. 7. A kereszténység küzdelme a pogánysággal. 8. Szent *László*. 9. A kereszties háboruk. 10. Szent *Margit* és *Szent Erzsébet*. 11. *Hunyady* *János*. 12. *Pázmány Péter*. 13. *XIII. Leó*. 14. Tengeren járók csillaga, Magyarország *Nagy-asszonya*, *Mária*! 15. Az olvasó. 16. A király.

17. Himnusz a királyhoz. 18. Végszó. Kiválóan alkalmas a közeledő évről vizsgák alkalmából a tanulóifjúság kezelt szétosztására és éppen azért melegen ajánljuk a ft. kerületi tanfelügyelő és a tanítói kar szives figyelmébe. A könyvecske cím lapján van elhelyezve a pápa és Magyarország címere, a füzetben pedig ezenkívül három kép van, u. m.: Magyarország Patronája, XIII. Leó pápa és I. Ferencz József király arcképei. A 72 oldalra terjedő könyv ára, tekintve csinos kiállítását, rendkívül olcsó: egy példány 30 fillér, 50 példány 12 korona, 100 példány 24 korona. Kapható a kiadónál Buzárovits Gusztávnál Esztergomban, valamint minden könyvkereskedésben.

Igazságszolgáltatás.

Elítélt hamis esküvő.

Ratzkó Mita furfangos *battonyai* (Csanád-megye) szerb paraszt állott tegnap a nagyváradi kir. törvényszék előtt hamis esküvel vádolva. Hogy *Ratzkó Mita* *Battonyáról* egészen ide került, annak igen komoly története van.

Egy nagyváradi cég 1894-ben különféle tartozások miatt végre akarta hajtani *Szücs György battonyai* lakost, a ki azután úgy menekült meg ettől, hogy komája *Ratzkó Mita* jótállt érte és váltót adott a tartozásról. A nagyváradi cég azután egyszer beperelte a váltót és fizetésre akarta szorítani *Ratzkó Mitát*, a ki azonban ekkor azzal állott elő, hogy az ő neve *hamisítva van a váltón* és ezt tudomása szerint maga *Szücs György*, a ki már elhunyt, hamisította. E kijelentésére nyomban le is tette az esküt, sőt az elhunyt *Szücs György* felesége és anyósa is váltig bizonyították, hogy a váltót az elhunyt hamisította a *Ratzkó Mita* nevére. A törvényszék azonban kihallgatta az aláírásra nézve az írásszakértőket, a kik bebizonyították, hogy a váltón levő aláírás a *Ratzkó Mita* kezeirésze, mire a törvényszék ráhuzta *Ratzkó Misára* a paragrafust és *6 havi börtönre* meg *3 évi hivatalvesztésre* ítélte.

Körjegyző a büntető törvényszék előtt. *Kolontáry János* volt örvéni körjegyzőt azzal vádolta 6 örvéni földműves, hogy őket valami biztosítási ügyletekkel megcsalta. *Kolontáry János* ugyanis örvéni jegyző korában biztosításokkal is foglalkozott és biztosította a panaszos 6 földműves házát 12 évre. A kötlevel szerint minden 6 és 12 évben nem jár a társulalnak semmi biztosítási összeg, de a panaszosok szerint *Kolontáry János* ezekre az évekre is fölvette tőlük a biztosítási összeget. A kir. törvényszék mindazonáltal nem látta beigazoltnak a vádat és *Rádl Ödön* érvelése után a *vádlatot fölmentette*.

SZINHÁZ.

Turchányi Olga. *Turchányi Olga* a kolozsvári Nemzeti színház volt tagja tegnap lépett föl először a Magyar Színházban a Gyurkovics lányok *Miczi* szerepében. A kritika az általános elismerés hangján nyilatkozik róla, a *M. H.* pl. így ír: Valami különös képe volt ma a Magyar Színház nézőterének. Sokan ültek a tele páholsorokban és a földszinten, a kik vajmi ritkán szoktak e helyen megfordulni. *Keglevich István* gróf intendánstól a városligeti tavon télvíz idején uralkodó jégkirályokig sok közbeeső társadalmi réteg kiváló képviselője jött ma el a színházba, hogy viszlásson egy kicsike művésznőt, aki valamikor régen a »Rip-Rip« és az Ördög pirulái gyermekszerepeiben a megilletődés könnyeit csalta a szemébe. *Turchányi Olga* az első fővárosi debüi óta nem nőtt valami sokat, de testben és művészetben megerősödött s ma a »Gyurkovics-lányok« diszpéldányának: az ördögös

Miczinék a szerepében tüzzől pattant csitri-lálynak (ami alatt a naturburs női pandanját értjük) mutatta be magát. *Turchányi Olga* — mint öt mai vendégszerepléséből megítélhetjük — nem sokat bibelődik a hivatásos művészet kodifikált mesterfogásaival, hanem a maga istenadta természetességével trécseli, hancurozza végig a szerepét. Ha ez nem művészet, akkor *Turchányi Olgából* sohasem lesz művésznő; ha igen, akkor bizonyára el fog jutni oda, a hova őt a benfentesek állítása szerint várják: Az ország első színpadára. Addig persze még sokat kell nemesednie a temperamentumának és izlésének. A kolozsvári színház fiatal tagját a sok régi jó ismerős igen szíves fogadtatásban részesítette.

SPORT.

A Polgári Lövész Egylet megnyitása. A Nagyváradi Polgári Lövész Egyletben a lövészet idejének megnyitása f. hó 6-án vasárnap fog végbe menni és ugyanezen a napon tartatik meg a király-lövészet és a versenytekvés is. A lövészet és versenytekvés külön díjak mellett egész napon tart d. e. 9—12-ig és d. u. 2—6-ig. Ezt követi este fél 8 órakor a Sportpavillonban a társas vacsora, melynek részvételi díja 6 korona. A Lövész Egylet tagjai a társas vacsorán ünneplik meg 10 éves évfordulóját annak, hogy Des *Echerolles Kruspér* Károly örökös tiszteletbeli főlövész-mester az egyletet egy díszes kürtserleggel ajándékozta meg. A lövész-mesterek nevében *Mezey Mihály* meghívja az egylet tagjait az ünnepélyre.

TANUGY.

Elnökválasztás a Tanítók Körében.

Még a folyó év január havában beadta lemondását *Stark Gyula*, a Tanítók Körének elnökségéről. A lemondás oka az volt, hogy a Körnek egy választmányi ülésén *Gábel Jakab* »kirohant« az elnökség ellen, minthogy egy kezdő pontján álló Körnek sok fáradsággal járó tisztségét nem igen szokták még kirohánásokkal is honorálni s azért *Stark Gyula* elnök beadta lemondását, a mi nem kis zavarba hozta a fiatal kört, mutatja az a körülmény is, hogy az elnökválasztásra csak most hónapok után kerül a sor.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából fordította: V. A.

27

Kerülőt tetem, hogy a visszavonulást elvágyva támadjam meg a peseterokat. Alzateban épen akkor találtam meg őket, mikor a kapuczinokok zárdáját akarták felgyújtani, mely szerencsére üres volt, mert a jámbor atyák már régen mind fegyvert ragadtak. A rablók megkísértették védelmezni magukat a falubar, de nem sokára ki kellett menekülniök. Akkor *Garmendia* látván, hogy *Elizondó* felé van szorítva, a franciaia határ felé vonult harezolva vissza, hol, tudta, hogy helyet fog találni. Megcsalva vakmerőségétől üldöztem őt több buzgósággal, mint megfontoltsággal, mert csapata hirtelen »jobbra-át« ot csinált, és egy sor lövést bocsájtott ránk, mely nagy kárt tett. Több emberem találva vagy megsebesítve rogyott össze, magam oldalamban egy golyóval buktam fel. Mégis felemelkedtem és üldözni akartam őket, de ekkor vettem észre, hogy franciaia földön vagyok: egy csapat futár szált le szaladva egy szomszédos hegygerinczről, hogy

elfogjon bennünket. Épen az *Ibardin* dombon voltunk az *Olheteore* vezető uton. Kiáltottam hadnagyomnak, hogy embereit vezesse vissza *Navarrába*, a mit ő igen jól véghez vitt; a peseterok nyugodtan vonultak vissza a másik oldalra. Egy franciaia tiszt jött hozzám s udvariasan mondta, hogy foglya vagyok, de a kardomat meghagyja. Tudja, hogy *Zumalacarreguy* és *Lord Ellist* jelzett szerződése óta, a károlypártiakat mindig és mindenütt tisztelték a hadakozók.

A tiszt látván, hogy halvány vagyok és vérzem, fölajánlotta, hogy vitetni fog, mert nekem nehéz lett volna járni ezen a hegyes vidéken. A katonák hordászeket készítettek néhány szál bükkfából és vittek bennünket még más két sebesültel. Kérdeztem a tisztet, hogy véletlenül van itt. Azt felelte, hogy nem, hogy értesítést kapot *Garmendiatól* és azt a parancsot kapta, hogy a *Chiristinóknak* szabad kezet kell engedni. Különben nagyon udvariasan bánt velem és elbeszélte, hogy ő az *ascaini* hadcsapatot parancsnoka és felajánlotta, hogy ápoltak *Ascain* polgármesterénél, megvárva, míg el lehet a *Saint-Jean de Luz-i* kórházba szállítani. A legjobb balzsam az volt sebemre, hogy láthatom *Paulát*, mert jól tudtam, hogy nem fog megjedni megsebesülésemre; mikor a tiszt kérdezte nevemet, voltam elég elővigyázó, hogy azt feleljem, miszerint *Haristeghiának* hívnak és *Lesacából* való vagyok. Mikor közeledtünk a taluhoz, egy gyermeket, kit legelőször találtam, magamhoz hívtam és megkértem baszkul, hogy szaladjon *Aguerriára* értesítse az *etcheanderea-t*, hogy *don Mánuel* könyvedén megsebesülve viszik hozzá, a tisztel elhitetem, hogy ezt a hírnököt *Sere-ba* küldtem szüleimhez. Ismerve a nép szokásait nem csodálkoztam.

Paula a ház küszöbén várt engem, nagyon halványan, de mégis eléggé uralta magát, hogy megindulása nem volt észrevehető. Egy ágyba tétetett és úgy látszott mintha rajtam csak a nép közönséges vendég szeretetét gyakorolná, miután atyja még nem jött haza a harcából. Pár pillanattal később azonban, egyedül jött szobámba és könnyekben tört ki. Vigasztaltam annál is inkább, mert már félig kigyógyulva éreztem magam, hogy nála lehetek. Két órával később egy sebész érkezett *Saint-Jean de Luz-ról*, kit ő hivatott; és az azt mondta, hogy sebem néhány hét alatt begyógyul, de, hogy a sebláz mindjárt beáll és nem szabad arra gondolni sem, hogy máshová vigyenek.

(Folyt. köv.)

Legújabb!

Budapest, május 4. (Saj. tnd. táv.)

A *B. H.*-nak sürgönyzik *Berlinből* a következő részleteket:

A király gyönyörködve nézte a kis hercegeket, a kik a disz-századot csengő hangon vezényelték.

— Igazán nagyon kedves. Rendkívül megvagyok elégedve! — mondogatta a király.

A váróterembe valamennyi hercegfi bement, sűrűn forogtak a király körül s mind egyszerre akartak a királynak kezet csókolni. A király nevetve szabadkozott, kezeit kapkodta, de *Vilmos* császár intésére addig nem nyugodtak, míg meg nem csókolták. A király ezután mindegyiket megölelte, különösen a trónörökösöt, a ki megköszönte a királynak eljövételét.

— Szívesen jöttem el hozzád — felelte a Felső, hogy részt vegyek azon az ünnepen, melyen téged férfivá avatnak. Kívánom, hogy apádra üssél, a ki a világon az én legjobb barátom.

Eitel Frigyesnek ezt mondta:

— Ugyan megnőttél, majdnem nagyobb vagy a trónörökösnél.

— Csak testben Felső! — felelte

Eitel Frigyes herceg, de lélekben mégis ő a legnagyobb közöttünk.

Az uralkodók jól kaczagtak az ügyes válaszon.

Berlin, május 4. A király megkösoruzta Augustza császárné és Frigyes császár sirját.

TAVIRATOK.

A mi halottunk hazafelé...

Budapest, máj. 4. (Saját tud. táv.) Zsilinszky államtitkár sürgönyzi Bonnból, hogy Munkácsy holttestével vasárnap délután fog érkezni Budapestre.

Ilyés Bálint gyásza.

Budapest, máj. 4. (Saj. tud. táv.) Ilyés Bálint orsz. gy. képviselő édesanyja 92 éves korában Fehérgyarmaton meghalt.

A bolgár lázadás.

Ruscsuk, május 4. Tresztana mellett a katonák és fölkelők között ismét összeütközés volt, melyben 40 fölkelő esett el.

A korfui Akhilleion.

Athén, május 4. (Havas.) Az a híresztelés, hogy a görög kormány megengedte, hogy a korfui Akhilleionban játékbankot nyissanak, telesen alaptalan.

KÖZGAZDASÁG.

A szőlő értékesítése. Minthogy az országban nagy kiterjedésben létesült csemege-szőlő-tültetvények 2-3 év múlva teljes termésben lesznek...

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

- A Tiszántúl eredeti távirata. -

Határidők.

Table with columns for item names (Buza, Uj tengeri, etc.) and values for Budapest, május 4.

Értéktőzsde.

Table with columns for item names (Osztrák hitel, Magyar hitel, etc.) and values for Budapest, május 4.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 4-én.

Table with columns for item names (Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, etc.) and values.

A szerkesztőaárt felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapest k.p.u.-Nagyvárad-Kolozsvár, Kolozsvár-Nagyvárad-Budapest, etc.) and train times.